

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Konflikter; ett tidskrävande arbete i fritidshemmet

- En kvalitativ studie om fritidslärares syn på konflikter

Namn: Gabriel Parra och Robin Nyman
Program: Grundlärarprogrammet med inriktning
mot arbete i fritidshem

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LRXA2G Y
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2023
Handledare: Kristina Hunehäll Berndtsson
Examinator: Jennie Sivenbring

Nyckelord: konflikt, konflikthantering, intervjuer, sociokulturellt perspektiv, kommunikation, semistrukturerade intervjuer, kvalitativ studie, fritidshem.

Abstract

I denna kandidatuppsats undersöks hur sex fritidslärare på fyra olika verksamheter arbetar och hanterar konflikter på fritidshemmet. I studien undersöktes deras syn på konflikter, konflikthantering och hur de arbetar förebyggande med konflikter. Genom våra intervjuer får vi inblick på deras verksamhet, om de har samsyn gällande konflikter med sina kollegor och om de använder sig av några metoder eller strategier när de arbetar med konflikter. Vi använder oss av det sociokulturella perspektivet för att analysera resultatet av vår studie. Resultatet visar att fritidslärare inte använder sig av en viss metod eller strategi utan istället anpassar de sig till individen som är i konflikten. Många känner sig stressade när konflikter uppstår då tiden inte alltid räcker för att lösa konflikten och samtidigt få verksamheten att fungera.

Förord

Vi vill börja med att rikta ett stort tack till de informanter som svarade och ville delta i vår kvalitativa studie. Vi vill även tacka vår handledare Kristina Hunehall Berndtsson som varit stöttande och hjälpsam under arbetsprocessens gång. Avslutningsvis vill vi tacka våra respektive för förståelsen för den tid som vi behövde för att genomföra vår uppsats.

Innehållsförteckning

Förord	1
Innehållsförteckning	1
1 Inledning	3
2 Syfte	4
3 Tidigare forskning	5
3.1 Vad är en konflikt?	5
3.2 Strategier och modeller	5
3.3 Lärarens roll	7
3.4 Sammanfattning	9
4 Sociokulturellt perspektiv	10
4.1 Centrala begrepp	10
4.1.1 Kommunikation	10
4.1.2 Mediering.....	11
4.1.3 Appropriering	11
4.1.4 Den proximala utvecklingszonen	12
5 Metod	13
5.1 Forskningsdesign	13
5.2 Urval	13
5.3 Genomförande av intervjustudie.....	14
5.4 Analysmetod	15
5.5 Metoddiskussion	15
5.6 Studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.....	16
5.7 Forskningsetiska överväganden	17
6 Resultat och analys	18
6.1 Fritidslärares perspektiv på konflikter	18
6.2 Hur lärarna arbetar med konflikter på fritids	19
6.3 Förebyggande konfliktarbete	21
7 Diskussion	24
7.1 Hur arbetar fritidslärare med konflikter.....	24
7.2 Bristen på metoder och mallar	25

7.3	Didaktiska konsekvenser för läraryrket inom fritidshem	26
7.4	Förslag på vidare forskning	26
7.5	Slutsats.....	27
	Referenslista.....	28
	Bilagor	30

1 Inledning

Konflikter är vardag i skolans värld, speciellt när elever och personal har flera relationer att förhålla sig till och olika bakgrunder, både sociala, ekonomiska, kulturella och etniska. Skolan är en arena där vi ska lyfta människors olikheter och arbeta mot kränkande behandlingar som kan uppstå (*Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* [Lgr22], 2022).

I fritidshemmet kan konflikter uppstå i leken men också mellan olika gemenskaper, det finns små och stora konflikter som man dagligen möter som lärare. Det är därför viktigt att personalen som arbetar på skolan har en stor förståelse och kunskap om hur man arbetar med konflikthantering för att kunna hantera vissa situationer men också för att kunna förebygga konflikter på ett konstruktivt sätt. Skolverket (2020) menar att en bredare tolkning av konflikter kan beskrivas som situationer där individer eller grupper har skilda intressen, eller egna tolkningar och bedömningar om något som de tycker är betydelsefullt.

Utifrån våra egna erfarenheter från många års arbete inom fritidshemmet har vi delat gemensamma uppfattningar att fritidslärare använder egna erfarenheter vid konfliktlösning. Vi har diskuterat tillsammans, med kollegor samt studiekamrater och fått förståelsen att fritidslärare löser konflikter genom egna initiativ där konflikter hanteras utifrån ett mindre gemensamt styrt förhållningssätt. Vissa är färdigutbildade och använder sig av beprövade metoder från utbildningen men den gemensamma nämnaren är att det saknas en tydlig modell eller plan som hela skolan arbetar med. Detta skulle innebära att all personal på skolan har en holistisk syn på konflikter och hur man hanterar dessa. Enligt Lgr (2022) ska fritidshemmet ge eleverna förutsättningar att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. För att kunna arbeta med konflikter på ett konstruktivt sätt anser vi att skolan behöver ha en tydlig modell för att hantera konflikter på, risken är annars att man arbetar efter slumpen som i sin tur avgör hur en enskild lärare bemöter konflikten. Annars kan små konflikter leda till att de eskalerar och blir något större om man använder sig av felaktiga lösningar.

Hakvoort (2010) menar att skolor måste ha en holistisk strategi för att arbeta med konflikter genom en tydlig modell där alla som arbetar i skolan ska kunna följa. Författaren lyfter upp pyramidmodellen som är utformad av Richard Cohen som visualiserar ett arbetssätt om hur man kan arbeta förebyggande med konflikter samt hela vägen till hur man hanterar konflikter som kommit ur kontroll utifrån fyra olika nivåer. Pyramiden har utvecklats genom åren och har på så vis skapat en dynamik och en helhetssyn på konflikter och konfliktlösning som kan användas av lärare i hela skolan och under hela skoldagen, vilket skapar en röd tråd genom hela dagen och därmed en holistisk syn på elevernas hela skoldag.

Blunk m.fl (2017) visar genom sin studie att lärare uppger att de dels behöver främja den sociala kompetensen och dels behöver vägledning för strategier och tekniker för att hantera barn i konflikter. Vi anser därför att detta är ett problem som behöver vidare forskning och kunskap kring. Genom vår studie vill vi därför utveckla förståelsen och kunskapen kring hanteringen av konflikter på fritidshemmet. För att utveckla denna förståelse kommer vi genom intervjuer med sex lärare inom fritidshem ta reda på hur de arbetar med konflikter samt hur de arbetar i sin verksamhet för att förebygga uppkomsten av konflikter.

2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att med hjälp av intervjuer undersöka hur sex lärare som arbetar på fyra olika fritidshem talar om och beskriver konflikter mellan elever samt hur dessa förebyggs, hanteras och reds ut.

1. Hur beskriver fritidslärare de konflikter som uppstår mellan elever?
2. Vilka strategier använder fritidslärare för att hantera och reda ut konflikter mellan elever?

3 Tidigare forskning

I följande kapitel kommer vi att fördjupa oss i den tidigare forskningen på området och använda den som grund för att utveckla en djupare förståelse för konflikter och konflikthantering i fritidshemmet.

Sökningen av tidigare forskning gjordes genom Göteborgs universitetsbibliotek, kriterierna som vi hade var att artikeln skulle ha genomgått peer review och sökorden var *konflikter i skolan* och *konflikthantering i skolan*. Därefter gjorde vi en manuell sökning utifrån de artiklarnas referenser vi hittade som handlade om konflikter inom skolmiljön. I studien har vi använt oss av tio stycken artiklar som vi sedan har tematiserat under tre olika underrubriker: *Vad är en konflikt, Strategier och modeller samt Lärarens roll*.

3.1 Vad är en konflikt?

Doppler (2008) presenterar i sin artikel hur konfliktinterventioner kan minska våldsamma konflikter. Studien utvärderade en intervention som genomfördes med målet att skapa en lärande gemenskap för konfliktlösning inom utbildningssystemet. Studien använder sig av intervjuer bland lärarna på skolan i New England. Med hjälp av interventioner undersöktes om de kunde få ner våldet men också konflikter på skolan. Konflikter uppstår när tankar eller idéer av en grupp eller individ inte är kompatibla med andra. Konflikter är nödvändiga för en individs utveckling med moraliska resonemang för både kognitivt och logiskt tänkande men konflikter kan också leda till fara och våld om man använder fel strategier. Hakvoort (2020) beskriver vidare konflikt som begrepp utifrån Websters lexikon där termen konflikt ursprungligen betyder kamp eller strid, där det sker en fysisk konfrontation mellan parter. Vidare beskrivs konflikt som ett innehåll av konkurrens och motstridigheter av olika intressen, idéer, behov eller önskemål.

Johnson och Johnson (1996) studie utvärderade utbildningsprogram för konfliktlösning i en lärandekontext och resultatet visar att elevernas konfliktkunskaper och förhandlingsfärdigheter ökade och gav positiva effekter i klassrumsklimatet. Studien visar att konflikter är en relation med två eller fler sidor och att en konflikt uppstår när en individ vill nå sina mål, men en annan part blockerar eller hindrar med sina egna mål. Enligt Johnson och Johnson (1996) lägger läraren mycket tid på att lösa konflikter i skolan, som eleverna inte kan lösa på ett konstruktivt sätt som längre fram kan leda till våld. Jordan (2013) menar att konflikter inte är något extraordinärt men något som är naturligt, ofrånkomligt och ett inslag av mänsklig samvaro. Det finns fyra led för att det ska uppstå en konflikt. Önskemål när en individ eller flera har ett önskemål som de inte är villiga att släppa, de upplever att någon blockerar att nå dessa önskemål. Detta väcker frustration som leder till att någon av parterna agerar gentemot de andra. Nu har vi en konflikt.

3.2 Strategier och modeller

Thornberg (2006) undersöker på vilket sätt barn i förskolan utvecklar olika strategier för att anpassa konflikter under olika situationer i förskolan. Studien bygger på observationer samt intervjuer med barn i förskolan för att förstå hur de hanterar konflikter med sina kamrater. Genom studien går det att utläsa tre olika sorters strategier som barnen använder sig av i konfliktsituationer: "kooperativa strategier" (där barnen samarbetar för att lösa konflikter), "konkurrensstrategier" (där de tävlar om resurser eller uppmärksamhet) och "undvikande strategier" (där de undviker konflikten eller låtsas att den inte finns). Johnson och Johnson

(1996) menar att med konfliktlösningsprogram kan eleverna få bättre förståelse av vad en konflikt är och hur man kan hantera en konflikt genom att träna på grundläggande kommunikationsförmågor och genom medling.

I en studie lyfte Hakvoort (2010) att konflikthantering skulle kunna användas utifrån en modell för att beskriva relationerna i en konfliktlösning och hur lärare skulle kunna ta hjälp av denna modell för att implementera den i sin verksamhet. Artikeln visar ett arbetssätt utifrån Richard Cohens konfliktpyramid som kan användas i skolan som utgår från fyra olika nivåer för att hantera konflikter i rätt steg. Pyramiden har under årens gång utvecklats och på så vis skapat en dynamik och helhetssyn på konflikter och konfliktlösning som kan användas av lärare i skolan.

Pyramidens olika nivåer handlar om det konfliktförebyggande arbetet som uttryckts som: "Conflicts that never occur because of the supportive school environment" (Hakvoort, 2010 s. 162). Den första nivån innefattar alltså alla olika aktiviteter som stöttar för en stödjande och förebyggande skolmiljö. Nivå två: "conflict handling" innebär att konflikter som uppstår löses genom samtal med varandra. Inom denna nivå har den stödjande skolmiljön en viktig del för att de inblandade ska kunna lösa konflikten på ett konstruktivt sätt. Nivå tre: "help" innebär att en tredje part behöver anslutas för att konflikten inte kan lösas utan stöd. Nivå fyra, som är den sista delen av trappan, även kallad "stop", innebär att konflikten inte är löst utan de inblandade blir stoppade och skiljs ifrån varandra.

Hakvoort (2010) beskriver att arbetsmodellen kräver att pyramidens fyra olika delar diskuteras för att på så vis skapa en dynamik kring vårt tänkande och agerande i en konfliktlösning. Hakvoort (2010) beskriver vidare att vid varje konfliktsituation där antagandet är att situationen inte kommer bli bättre, behöver läraren gå tillbaka till de tidigare nivåerna i trappan för att därefter reflektera över om och hur dessa kan vidtas för att liknande situationer inte ska upprepa sig. Hakvoort (2010) menar vidare att de olika nivåerna kan krympa, med det menat att om tid läggs på den nedre nivån så kan den övre nivån krympa. I studien beskrivs även att pyramiden inom de flesta skolor mer efterliknar ett timglas i formen då det fokuseras väldigt mycket tid på den första samt sista nivån som är: förebyggande insatser och stopp.

Vid samtal med elever i studien framkommer det att mycket tid läggs på det förebyggande arbetet, men att arbetet under andra och tredje nivån saknas. Lärare lägger väldigt mycket tid på det förebyggande att stoppa oacceptabelt beteende såsom slagsmål, men även att uppmärksamma elever som inte följer reglerna. Där av illusionen av verklighetens pyramid som ett timglas. Hakvoort (2010) menar därför att det är omöjligt att ta bort en del eller för den delen minska arbetet kring någon av nivåerna. För att arbeta utifrån Cohens modell behöver det diskuteras inom de som arbetar på skolan ha kunskaper, förståelse och färdigheter för huruvida konflikterna ska hanteras. Vidare menar Hakvoort (2010) att det inte är särskilt troligt att en ouppklarad konflikt bara skulle avta och försvinna av sig själv, utan snarare skapas det ett utrymme där konflikten kan växa och eskalera till en betydligt större konflikt.

Ett liknande arbetssätt beskrivs enligt Jordan (2013) som lyfter ABC- modellen, även kallad konflikttriangeln. Triangeln innefattas av A hörnet som står för attityder, B hörnet för beteende och C hörnet för motsättning. ABC-modellen kan användas som ett diagnosverktyg, som berättar vilket hörn man ska börja arbeta med när det uppstår konflikter, är det sakfrågor eller ingrodda attityder eller finns det dolda konflikter bland individerna. Med hjälp av modellen kan vi identifiera vilka aspekter av en konflikt som är viktiga både för att förstå men också för att kunna avgöra hur man ska hantera den.

I en studie av Akgun m.fl. (2013) genomförde de ett skolbaserat utbildningsprogram för konfliktlösning i Turkiet. Akgun m.fl. (2013) menar att mycket forskning tyder på att program för konfliktlösningar är mycket framgångsrika där förmågan att arbeta med konflikter har minskat våldet. Genom studien ville de utvärdera effektiviteten och genomförbarheten av ett skolbaserat utbildningsprogram för konfliktlösning. I studien deltog 394 elever, därav ingick 327 elever i träningsgruppen och 67 elever i kontrollgruppen.

Eleverna som deltog i programmet fick under tio veckor arbeta med konfliktlösningar två gånger i veckan, där varje pass varade i 40 minuter. Programmet innehöll delar som: empati, ilskehantering, samarbetsförmåga i konflikt samt social problemlösning. Programmets utformning syftade till att lära eleverna en social problemlösningstrategi, där jag mot dig byts ut till vi mot problemet. Resultaten av studien visade att utbildningseleverna som deltagit i programmet var betydligt högre än de som var i kontrollgruppen och kunde därför visa på att hypotesen om ett utbildningsprogram för skolelever var en effektiv och fungerande metod för att minska våldet och därmed minska konflikterna. Eleverna kunde därmed lära sig samt skapa en förståelse och ömsesidig lösning av problemen snarare än den tidigare konkurrensen mellan eleverna.

3.3 Lärarens roll

Jordan (2002) beskriver hur medling lyfts fram som en metod för läraren när två eller fler behöver stöd med att kommunicera för att nå en lösning. För medlaren är det viktigt att vara oberoende och opartisk. De agerar som en neutral tredje part och har inte något personligt intresse i konflikten. Detta hjälper till att skapa förtroende hos konfliktparterna. Målet med medling är att konfliktparterna ska nå en ömsesidigt acceptabel lösning. Lösningen är inte påtvingad av medlaren, utan den utarbetas av konfliktparterna själva.

Vidare beskriver Johnson och Johnson (1996) att konfliktlösningsprogram kan ge eleverna bättre förståelse av vad en konflikt är och hur man kan hantera en genom att träna på grundläggande kommunikationsförmågor och genom medling. Han beskriver att efter att eleverna deltagit på konfliktupplösning och medlings-träningen, tenderar eleverna att lösa konflikterna på ett mer konstruktivt sätt. Innan träningen brukade fler konflikter förbli olösta medan eleverna nu löser konflikterna med diskussion och förhandling. Lärare och elever som förstår konfliktens natur är bättre på att hantera och lösa konflikter på ett mer konstruktivt sätt än vad de var innan när de såg konflikter som något negativt.

I en studie av Larsson m.fl. (2022) var syftet att undersöka hur lärare hanterar och förstår konfliktsituationer inom grundskolan. Studien genomfördes intervjuer med 20 stycken lärare i grundskolan i offentliga skolor, årskurs 1-6. Larsson m.fl. (2022) beskriver att studiens intresse ligger i linje med de framväxande konfliktsituationerna som lärare i grundskolan handskas med. Studien visar hur konflikter i grundskolan av olika slag har lett till spänningar mellan lärare och elever i klassrummet. Som den pedagogiska ledaren i klassrummet måste läraren se till olika elevers behov och förväntas då på egen hand hantera dessa olika spända situationer eller konflikter i en klassrumsmiljö.

Artikeln fokuserar på situationer som mindre situationer som sker i klassrummet så som: elever som lämnar sina platser eller pratar rakt ut som i sin tur distraherar andra elever. Dessa situationer menar Larsson m.fl. (2022) kan verka eller uppfattas som ofarliga men med stöd från forskning inom klassrumsledning har det visat sig att lärare lägger väldigt mycket tid på att hantera situationer som dessa och har visat sig vara en bidragande aspekt till lärares stress och utbrändhet, vilket också har lett till att lärare lämnar yrket. Larsson m.fl. (2022) menar att

klassrumsledningsforskare och konfliktlösningsforskare och hanteringen av dessa situationer är extra viktiga att arbeta med för att främja klassrumsklimatet i helhet. Larsson m.fl. (2022) poängterar därför värdet av vidare forskning inom ämnet för att utveckla kunskaper för att förhindra den stress och utbrändhet som finns inom läraryrket och att detta resulterar till att många lämnar yrket. Mer kunskap om hur lärare förstår och lägger strategier kring konflikter är därför en förutsättning för att ta itu med dessa problem och vidta lämpliga åtgärder för att minimera dem.

Hakvoort (2010) menar att syftet med arbetet kring konflikthantering och konfliktlösning i skolan är att öka kunskaper, insikter och färdigheter om hur man agerar genom ett ickevåld och hanterar konflikter på ett kreativt sätt för att minska fallen av synliga och osynliga våldsamma situationer uppstår. Med detta menar Hakvoort (2010) synliga som fysiska och direkta samt osynliga som verbala och icke verbala som sker indirekt i en konfliktsituation. Hakvoort (2010) understryker dock att även om både elever och lärare i skolan skulle lära sig mer om metoder inom konflikthantering skulle konflikter fortfarande uppstå. Istället handlar kunskapen och arbetet om att minska dessa fall.

Hakvoort (2010) avslutar med att det finns tillräckliga rapporterade bevis på att utbildningsprogram för att konflikthantering har positiva effekter där konfliktpyramiden skulle fungera som en tydlig arbetsmodell och ge stöd för detta.

Blunk m.fl (2017) presenterar en studie där de undersöker femton förskollärare i Texas hur de reflekterar över konfliktsituationer. Syftet med studien var att undersöka lärarens roll i barns konflikthantering för att dels förebygga och dels sättet att lösa konflikter mellan elever. Utifrån en tematisk analys kunde forskarna utse fem olika strategier som handlade om att förebygga aggression, timing, stoppa konflikter, främja social kompetens samt använda konfliktlösningar. Studien visar att lärare känner att de behöver främja den sociala kompetensen och behöver även ytterligare strategier, tekniker och vägledning för att hantera barn i konflikter.

Valente m.fl (2022) studie handlar om att undersöka sambandet mellan lärarens förmåga att reglera känslor och konflikthanteringsstrategier som används i klassrummet. Urvalet bestod av 878 lärare i portugisiska skolor. Att lärarens förhållningssätt påverkar hantering av konflikter i klassrummet, att emotionell reglering är en viktig egenskap för läraren, kan läraren hantera sina egna känslor ger det en fördel när man hanterar konflikter på skolan. Detta skapar en bättre skolmiljö och bättre konflikthantering i klassrummet. Till sist menar de att de är nödvändigt att inkludera emotionell reglering i utbildningen på grund av dess betydelse i klassrums sammanhang.

Enligt Doppler (2008) var lärarnas syn på konflikter negativa innan konfliktlösningssintervention men efter fortbildningen förändrades synen på konflikter. att konflikter är nödvändiga för individens utveckling med den moraliska resonemang både kognitivt och logiskt. De kom fram med tre teman, den första var elevens fokus på lösningar, där läraren uppmuntrar eleverna att hitta egna strategier för att lösa konflikter eller om de har några idéer på hur man kan gå vidare med samtalet. Den andra var lärarens fokus på lösningar som lyfte fram ytterligare förändringar i det sätt på vilket lärare intervenerade före och efter intervention. Lärare ingrep mer aktivt och använde färre regler efter interventionen. Istället för att ge direkta alternativ till eleverna kom det fram en strategi för att arbeta mer konstruktivt med konflikter. Det tredje temats resultat av konflikter visade att lärarna hade fått

en mer positiv syn på konflikter efter konfliktlösningssintervention och hur man kan hantera konflikter.

3.4 Sammanfattning

Den tidigare forskningen som vi har använt oss av beskriver konflikt som begrepp och dess innebörd samt bakgrund. Konflikt som begrepp beskrivs som när en individ vill nå sitt mål men där någon annan part hindrar med sina egna mål.

Forskningen förklarar därmed hur en konflikt uppstår och att det är naturligt och ofrånkomligt i en mänsklig samvaro. Vidare beskriver forskningen olika strategier för att hantera och arbeta med konflikter. Forskningen antyder därför att det skulle finnas olika program eller arbetsmodeller i skolan för att arbeta med konflikthantering, vilket skulle hjälpa elevernas förståelse för uppkomsten av konflikter samt hur man kan arbeta vid konflikt. Slutligen är hur lärarens roll är av betydelse för hanteringen och uppkomsten av konflikter. Utifrån forskningen upplever lärare att de behöver främja den sociala kompetensen och behöver även ytterligare strategier, tekniker och vägledning för att arbeta med konflikthantering.

Vi märkte ganska tydligt att det saknades forskning om konflikthantering inom fritidshemmet medan det finns relativt mycket forskning från förskolan och skolvärlden. Vi anser därmed att det behövs fler studier om konflikthantering kopplat till fritidshemmet och lärares upplevelser av att hantera och lösa konflikter. Vår studie bidrar därmed till en ökad förståelse och insikt hur fritidslärare beskriver konfliktlösningssituationen i fritidshemmet.

4 Sociokulturellt perspektiv

Som teoretisk utgångspunkt har vi valt det sociokulturella perspektivet som kommer från teoretikern Lev Vygotskij. Perspektivet innebär att man ser till individens lärande och utveckling i sociala sammanhang. En stor anledning till perspektivets intresse och varför denna tradition är så aktuell är det mångkulturella och växande globaliserade samhället som vi har idag, vilket i sin tur skapar skillnader i kunskaper och värderingar där olika kulturer har olika kunskapsbaser och därmed olika sätt att se på lärande och utveckling (Säljö, 2020).

Den sociokulturella traditionen är en social teori där Säljö (2020) beskriver att lärande och utveckling sker genom delaktighet samt kunskaper och erfarenheter, där interaktionen och kommunikationen leder till lärande och utveckling. Det sociokulturella perspektivet poängterar vikten av sociala samspel för lärande och utveckling och använder just mångfalden genom olika föreställningar som utgångspunkt där kunskap inte bara är något som förs över mellan människor, utan något som vi aktivt deltar i.

Vi anser därför att perspektivet blir relevant till vår studie om konflikthantering där det skapas möjligheter att utveckla kunskaper och färdigheter genom samspel, interaktion och kommunikation i sociala sammanhang. Denna teori kommer vi därmed använda oss av när vi analyserar hur lärare i fritidshem arbetar med konflikthantering med eleverna.

4.1 Centrala begrepp

Säljö (2020) beskriver att perspektivets innebörd inte är fast förankrat till någon speciell pedagogik eller skolform. Det handlar istället om hur man i olika situationer organiserar samspelet mellan elever, elever och lärare. Språket har en viktig roll hur vi förstår varandra men också hur vi uppfattar vår omvärld, tillsammans kan vi utveckla vårt lärande och undervisning.

Nedan kommer vi beskriva några viktiga begrepp som innefattas av den sociokulturella traditionen. *kommunikation* som är en viktig verktyg mellan individer, *mediering* för att kunna tolka och förstå, *Appropriering* att man lär sig med kulturella redskap och *Proximala utvecklingszonen* lära sig något nytt med rätt stöd. Dessa begrepp kommer vi använda oss av i vår analysdel och resultat.

4.1.1 Kommunikation

Säljö (2020) beskriver språkets ställning inom den sociokulturella traditionen och hur språket fungerar som ett redskap för att förmedla tankar och förståelse. Säljö (2020) menar att Vygotskijs tankar med språket som redskap är vägen till kommunikation mellan människor och det är genom språket, både det skrivna och det talade språket som vi kan kommunicera och skapa gemensam förståelse med varandra. Säljö (2020) tar även upp teckensystem eller taktilt språk som kommunikationsformer för människor med diagnos, nedsatt hörsel eller syn.

Språket inom den sociokulturella traditionen är därför en otroligt viktig och dynamisk del för att kommunicera och förmedla sina erfarenheter och tankar mellan människor. Genom detta resonemang menade även Vygotskij att språket används som redskap under två olika nivåer, dels mellan människor och dels inom människor. Med detta menar Säljö (2020) att vi tänker

genom olika språkliga redskap, till exempel att en ingenjör tänker i modeller och ekvationer och kan på så vis resonera med både sig själv och andra. Vårt språk hänger därmed ihop med vårt sätt att tänka och genom kommunikation med andra formas vi till tänkande varelser. På så sätt blir vi delaktiga på olika sätt att förstå och lära oss om vår omvärld och bli delaktiga i en kultur eller samhälle.

4.1.2 Mediering

Säljö (2020) beskriver mediering som ett av de grundläggande begreppen i den sociokulturella traditionen. Begreppet avser hur vi använder redskap för att förstå vår omvärld samt hur vi väljer att agera. Enligt Vygotskijs innebär det att människan använder språkliga och materiella redskap för att förstå faktorer eller situationer som finns i sociala sammanhang. Säljö (2020) beskriver det språkliga redskapet som en symbol, tecken eller teckensystem som används för att tänka eller för att vi ska kunna kommunicera med andra.

Säljö (2020) menar att vi använder oss av olika redskap när vi tänker och kommunicerar för att förstå och analysera omvärlden. Enligt Vygotskij betyder även detta att ”människor inte upplever världen direkt, utan tänker i omvägar med medierande redskap” (Säljö 2020, s.275). Med detta menar Vygotskij att människan inte reagerar direkt på vad som händer, utan måste först tänka och använda sig av tidigare erfarenheter och kulturella redskap som är formade från vårt språk, kultur och samhälle. Detta betyder att vi människor föds in i en särskild kultur och delar den förståelsen för omvärlden genom medierande redskap som låter oss tolka och förstå saker på ett visst sätt.

4.1.3 Appropriering

Enligt Ng (2022) innebär appropriering att en individ är aktivt engagerad i att utforska och förstå begrepp eller kunskap genom personlig interaktion och deltagande. Det innebär att individen strävar efter att tillägna sig och använda relevant kunskap på ett sätt som gör den personlig och meningsfull. Säljö (2020) menar därmed att appropriering innebär hur en människa bekantar sig samt lär sig använda olika redskap och på så vis hur vi hanterar saker som sker i vår vardag. Säljö (2020) beskriver hur den tidiga approprieringen är av stor betydelse, vilket också kallas för den primära socialisationen. Under denna nivå lär barnet sig sitt språk, förstår och bekanta sig med det sociala samspelet samt utvecklar sin identitet. Denna nivå behöver i sin tur kompletteras med en sekundär socialisation i och med samhällets komplexitet och kunskaper som man behöver ha för särskilda insatser och färdigheter.

Detta menar Säljö (2020) innebär att skolan innefattar en viktig del för att bekanta sig med begrepp som eleverna vanligtvis inte stöter på i vardagen. Ett begrepp som vi tänker på är konflikthantering som är ett begrepp som inte är speciellt lätt att ta till sig om man inte förstår innebörden av begreppet och kan få det förklarat för sig. Vygotskij menade att skolan är den plats och miljö där läraren skapar förutsättningar att förstå omvärlden och samhället (Säljö 2020).

Med detta processorienterade förhållningssätt menar Ng (2022) att kunskap inte bara passivt tas emot utan också aktivt skapas och förstärks av att individen arbetar med och anpassar de begrepp eller kunskaper som stämmer överens med dennes egna erfarenheter och idéer. Språket spelar en viktig roll i denna process eftersom det fungerar som ett verktyg för att uttrycka tankar, förståelse och idéer. Genom att använda språket kan individer kommunicera med andra, tänka och utveckla sina idéer och koncept. Kort sagt är appropriering en interaktiv och engagerande process där en individ aktivt arbetar för att förstå och anpassa sina

kunskaper genom personlig interaktion och delaktighet, med språket som ett viktigt verktyg för att uttrycka och utveckla tankar och idéer

4.1.4 Den proximala utvecklingszonen

Ng (2022) menar att zon för proximal utveckling (ZPD) innebär att när eleverna befinner sig inom sin ZPD, ger lärarna initialt högre nivåer av stöd och successivt minskar mängden stöd allt eftersom eleverna blir mer självständiga i varje inlärningsfas. ZPD är därmed en zon som läraren måste identifiera med hjälp av sin professionella kompetens som lärare för att kunna bedöma vad som är rätt stöd för varje elev i en given situation.

Begreppet används för att beskriva det område där en individ kan utvecklas och lära sig mest med hjälp av stöd från en mer kompetent individ, såsom en lärare, förälder eller kamrat. Detta säkerställer att eleverna kan nå sin fulla potential vid varje skede av sin inläring, samtidigt som de utvecklar ökad självförtroende och förmågan att ta mer ansvar för sitt eget lärande genom att stegvis minska det stöd som erbjuds. Eleverna konstruerar aktivt kunskap och deltar i en meningsfull process genom att koppla samman sina förkunskaper med den verkliga världen. De gör detta både som individuella elever och genom social interaktion och förhandling med andra. Utveckling sker ofta bäst genom samarbete och kommunikation med andra, särskilt de som är mer erfarna eller kunniga.

5 Metod

Detta avsnitt kommer att belysa de val som gjordes gällande *forskningsdesign, urval av deltagare, datainsamlingsmetoder, dataanalys* som var relevanta för vår studie. Vi kommer även att diskutera våra försök att säkerställa *validitet, reliabilitet och etiska överväganden* samt eventuella begränsningar och alternativa metoder som övervägdes under forskningsprocessen.

5.1 Forskningsdesign

Ahrne och Svensson (2022) beskriver den kvalitativa metoden som ett sätt där forskaren kommer närmare den miljö och de människorna som det ska forskas kring, forskaren får då en tydligare och direkt bild av verksamheten och om det som forskningen handlar om. Med vår frågeställning passar den kvalitativa metoden för vi vill få fram hur lärarna på fritidshemmet arbetar med konflikter och ser på konflikter som uppstår i deras verksamhet.

Larsen (2018) visar tre olika sätt att genomföra intervjuer när man samlar in data för kvalitativa studier som är baserade på personernas upplevelser och känslor och kan inte ses som objektiva fakta. Strukturerade intervjuer har bestämda frågor som man ställer i en bestämd ordningsföljd, alla som blir intervjuade följer samma mall. Fördelen är att man minskar informationsmängden och det blir lättare när man ska analysera datan men nackdelen är att man kan gå miste om mycket värdefull information när man inte kan ställa följdfrågor. Semistrukturerade intervjuer liknar väldigt mycket den första formen av intervjuer men är mer flexibel med ordningsföljden och att man kan ställa följdfrågor för att utveckla svar och få mer konkret data. Ostrukturerade intervjuer betyder att den som intervjuar inte ska styra intervjun utan istället ska informanten tala fritt. Intervjuaren ställer följdfrågor och använder en intervjuguide för att styra samtalet till det tema man är intresserad av. Fördelarna är att man får mer information och kan gå djupare inom området, dock krävs det att intervjuaren har mycket erfarenhet för att kunna styra samtalet för att kunna samla in rätt data. Nackdelen är att det krävs mer arbete när man ska bearbeta och analysera materialet.

Vårt syfte är att vi vill få fram fritidslärares upplevelser och erfarenheter när de arbetar med konflikter och konflikthantering i skolan, därför har vi valt att använda oss av semistrukturerade intervjuer där vi kan ställa eventuella följdfrågor om det behövs för att få mer konkret data som vi sedan kan analysera. Bryman (2018) menar att med en semistrukturerad intervju har forskaren lista med specifika frågor, intervjuprocessen är flexibel och ger utrymme för resultat utan att behöva placera det i bestämda fack. Vårt mål är att få samtalet och respondenterna att uppfatta och tolka våra frågor om konflikter i fritidshemmet samtidigt lyssna på de intervjuades upplevelser och förståelse om konflikter som uppstår i fritidshemmet. Vi använde oss av en intervjuguide (se bilaga A) för att kunna hålla oss till temat men också som stöd under intervjuerna.

5.2 Urval

För vår studie valde vi att intervju sex utbildade fritidslärare som är aktiva i fritidshemverksamheten dagligen. Bryman (2018) visar att ändamålsstyrda urval (*purposive sampling*) väljer deltagare strategiskt som är relevanta för forskningsfrågorna men också är lättillgängliga. Detta urval används ofta när du har begränsade resurser eller tid. Urvalets storlek i denna studie har styrts av tiden som vi fick för att genomföra vårt arbete.

Fritidshemmen vi har valt ligger i södra Sverige och i två olika kommuner, personalen vi har intervjuat arbetar på fyra olika avdelningar på fritidshemmet. I tabellen nedan presenteras fritidshemmen och fritidsläraren med fingerade namn, detta för att inte röja deras identiteter. Fritidslärarens ålder samt yrkeslivserfarenhet är dock sanningsenliga då denna information inte säger något om identiteten i sig. Larsen (2018) menar att konfidentialitet betyder att allt deltagaren säger ska behandlas konfidentiellt och att deras identitet ska förbli skyddad och anonym.

Fritidshem 1 , avdelning Havsblå:	Fritidshem 3 , avdelning Skogsgrön:
Anton, 36 år, arbetat som fritidslärare 12 år.	Lisa, 35 år, arbetat som fritidslärare i 1 år.
Anki, 38 år, arbetat som fritidslärare 15 år.	Catarina, 27 år, arbetat som fritidslärare i 1 år.
Fritidshem 2 , avdelning Myrorna:	Fritidshem 4 , avdelning Elefanterna:
Louis, 61 år, arbetat som fritidslärare 34 år.	Annie, 36 år, arbetat som fritidslärare i 6 år.

Tabell 1

5.3 Genomförande av intervjustudie

Inför intervjuerna kontaktades ett flertal utbildade fritidslärare om de ville delta i en intervju (se bilaga B). Via mail presenterade vi tydligt syftet med studien. När vi hade fått svar från sex fritidslärare var vi nöjda efter vad vi hade bestämt från vår urvalprocess. Vi tog också beslut om att inte dela med oss av intervjuguiden innan intervjuerna för att få spontana svar från deltagarna och att inte skapa en miljö där de svarar på frågorna efter vad de tror att intervjuaren vill höra (Bryman 2018). Vi anpassade oss efter fritidslärarnas schema och bokade in tider på deras arbetsplatser. Intervjuerna genomfördes enskilt mellan intervjuaren och respondenten. Bjørndal (2005) menar att intervjuklimatet är viktigt för att respondenten ska känna sig trygg, det är en fördel om samtalet kan genomföras på en lugn och avskärmad plats. Intervjuerna gjordes på fritidslärarens arbetsplatser för att skapa en bekväm och trygg miljö.

Innan intervjuerna förklarade vi att respondenterna är anonyma, att intervjun bara kommer att användas till denna studie och frågade om vi får spela in samtalet. Samtliga gav sitt godkännande för att delta och tillstånd att spela in intervjuerna. Under intervjuerna följde vi vår intervjuguide (se bilaga A). Eftersom vi hade en semistrukturerad intervju fanns det möjlighet för oss att ställa följdfrågor till respondenterna om det var svar som vi ville få mer utvecklade.

Bjørndal (2005) lyfter fram att det finns två fördelar med ljudinspelningar; den första är att man sparar observationer och inga ögonblick försvinner utan att de blir registrerade, vårt minne är begränsad men med inspelning finns situationen kvar för våra öron att ta del av. Det andra är att man kan spola tillbaka upprepade gånger för att höra på situationen igen. Vi valde att spela in våra intervjuer för att lättare dela med oss av materialet men också för att

underlätta att hitta samspel mellan intervjuerna och hitta mönster. Intervjuerna varade i cirka 20 minuter per deltagare.

5.4 Analysmetod

Bjørndal (2005) menar det finns fördelar och nackdelar med transkribering, fördelen är att man kan lyfta vissa aspekter av kommunikationen på ett tydligare sätt som kan underlätta att få fram en överblick på de mönster som uppvisas. Nackdelen med att transkribera är att det är tidskrävande om man har för lite tid, då bör man begränsa inspelningarna. Vi valde att transkribera intervjuerna som man själva hade haft mer explicit ansvar över. Transkriberingen gjordes på så sätt att vi skrev ner allt som respondenten hade sagt under intervjun där vi även var tydliga med vem som sagt vad ifall det var respondenten som pratade eller intervjuaren. Bryman (2018) menar att om man har slutna frågor, som en strukturerad intervju, kan man ha ett svarsalternativ där man kryssar in svaren och detta underlättar när man bearbetar data. Med öppna frågor måste svaren koda för att kunna analysera informationen. Man måste hitta teman eller mönster som framkommer från intervjuerna, detta kan man göra manuellt eller med olika datorprogram.

Larsen (2018) visar att analysen handlar om att studera texten för att hitta samband och mönster, analysen pågår under hela forskningsprocessen, man bedriver analysarbete när man förbereder undersökningen, liksom samlar in, bearbetar och tolkar data. När man arbetar med en kvalitativ studie innebär det att man arbetar med en väsentlig mängd text och man måste reducera datamängden, man måste ta bort information som inte är relevant för studien.

Som analysmetod för att hantera den insamlade datan har vi valt metoden *sortera, reducera* och *argumentera*. Rennstam & Wästerfors (2022) beskriver metoden som arbetssätt för samhällsvetenskapliga analyser. Som första del för att analysera den insamlade empirin skapade vi ett dokument där vi båda kunde föra in våra transkriberingar från de sex inspelade intervjuerna. Detta gav oss en god överblick för att se vad våra informanter hade svarat och gjorde det därmed enkelt för oss att få en god ordning på det insamlade materialet.

När vi sedan reducerade den insamlade datan försökte vi se efter gemensamma nämnare och ta bort sådant som inte var relevant för studiens syfte. Rennstam & Wästerfors (2022) menar att syftet med att reducera materialet är för att försöka skapa en god representation och på så vis prioritera material som ska behandlas. Därefter kunde vi skriva in datan under olika rubriker som gjorde att vi kunde utläsa intressanta teman och citat från informanterna som var viktiga för vår studie som vi sedan kunde koppla till vår frågeställning.

Som sista del av analysen handlar processen om att argumentera. Rennstam & Wästerfors (2022) beskriver momentet som den del där analytikern slutligen kan koppla ihop materialet med tidigare studier eller vald teori. När vi väl hade sorterat och reducerat skulle vi nu tolka det insamlade materialet i relation till den tidigare forskningen för att se och upptäcka samband för att styrka de påståenden som vi fått fram.

5.5 Metoddiskussion

Eftersom vi valde att göra en kvalitativ studie ville vi inte vara begränsade med fasta frågor som kunde hindra oss från att få så mycket information som möjligt från informanterna. Valet blev därför att använda oss av semistrukturerade intervjuer som metod för att få så utförliga svar som möjligt till vår studie. Bryman (2018) menar att fördelar med en semistrukturerad

intervju är att vi kan gå djupare på vissa frågor och genom intervjun få berättade upplevelser och bakgrund. Nackdelar med studien är att man inte kan generalisera och det kan vara tidskrävande och svårt att hitta personer som vill delta i studien.

Valet att göra sex intervjuer kommer sig att vi hade tio veckor på oss att göra studien och tiden var en stor faktor som spelade en stor roll när vi tog beslutet. Att hitta personer som vill delta i studien kan vara svårt men också att boka in en intervju kan ta tid, respondenterna kan bli sjuka, inte ha tid när man kan eller måste ta hand om sjuka barn. På grund av dessa faktorer bestämde vi oss att göra sex intervjuer för hinna med att transkribera intervjuerna också.

Intervjuerna kan vara svåra att genomföra när man inte har den erfarenhet att hålla och styra en intervju. Bryman (2018) rekommenderar att göra testintervjuer innan man intervjuar sina respondenter för att känna sig tryggare med rollen. I efterhand hade vi nog använt oss av denna metod för att känna oss trygga i intervjusituationen om vi hade haft mer tid på oss. Vi upplever ändå att intervjuerna gick bra där vi fick ihop mycket användbar data som vi sedan kunde analysera.

En annan tanke vi hade var att göra observationer på hur fritidslärare hanterar konflikter, Risken hade blivit att resultatet hade blivit annorlunda och visat vad fritidslärare gör när konflikter uppstår och hur de agerar i dessa situationer. Samtidigt blir det en tolkningsfråga och vi skulle inte förstå vad lärarna känner och hur de beskriver konflikter. Om vi hade haft mer tid skulle vi velat intervjuva eleverna för att få deras perspektiv på konflikter och hur lärarna på fritidshemmet arbetar med konflikthantering. För att göra forskning med barn måste man ha båda vårdnadshavares godkännande om barnet är under 15 år och att eleven själv vill delta. Om eleven är fyllda 15 år kan de själva välja om de vill delta på (Vetenskapsrådets 2017). Detta gjorde att vi valde att intervjuva vuxna.

5.6 Studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Bryman (2018) förklarar att reliabilitet och validitet handlar om hur tillförlitlig ens studie är. Reliabilitet är viktigt när man gör en kvantitativ studie, huruvida resultaten blir desamma om undersökningen genomförs på nytt. Inom forskning är det viktigt att veta om resultatet av en mätning kan reproduceras om samma mätning görs igen under liknande förhållanden och då har man ställt rätt frågor för sin metod för att kunna svara på sin frågeställning. Reliabiliteten för vår studie är inte hög då man kan få olika svar från fritidslärare om man skulle göra om studien.

Validitet är ett begrepp som verkligen mäter saken som är aktuell i frågan för vår kvalitativa studie. Vilket betyder om man verkligen har undersökt det man ville undersöka med sin studie. Vi intervjuade fritidslärare med utbildning inom yrket som vi forskar om och vi anser att semistrukturerad intervju var rätt metod att använda eftersom vi ville få en djupare insikt över lärarnas uppfattning av konflikter och konflikthantering. En nackdel med intervjuer är att vi aldrig är riktigt säkra på att respondenterna ger ärliga svar eller försöker ge oss de rätta svaren som de tror att vi vill höra, detta kan påverka validiteten. Validiteten i vår studie är hög, tack vare den metod vi valde att använda. Denna metod har gett oss svar och data som är direkt relevanta för studiens syfte och forskningsfrågor. Under inspelningen av intervjuerna följde vi noggrant varje ord som uttrycktes av fritidslärarna. Vi ägnar också tid åt att lyssna flera gånger på inspelningarna för att säkerställa att vår transkription var korrekt och för att undvika eventuella slarvfel eller slumpmässiga fel.

För att säkerställa att våra resultat var så tillförlitliga som möjligt valde vi att inte skicka ut frågorna i förväg till fritidslärarna. Detta beslut fattades för att undvika att lärarna skulle förbereda sina svar och därigenom bevara den naturliga karaktären av deras reaktioner. Istället informerade vi lärarna i förväg om att studien skulle fokusera på konflikter och konflikthantering.

Bryman (2018) menar att generaliserbarhet är forskare som gör kvantitativa studier och som är intresserad om resultatet kan generaliseras till andra grupper och situationer. Vår studie är kvalitativ och man kan inte generalisera den med den urvalsprocess vi har valt. Generaliserbarhet är inte relevant för vår studie eftersom detta är en kvalitativ studie.

5.7 Forskningsetiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017) beskriver etiska riktlinjer gällande forskning som innefattas av människor. Vid insamling av data har vi haft följande fyra forskningsetiska riktlinjer som utgångspunkt: *Informationskravet*, *Samtyckeskravet*, *Konfidentialitetskravet* och *Nyttjandekravet*.

Informationskravet: innebär en tydlighet med informanterna att deras deltagande är frivilligt och att de uppgifter som insamlas inte kommer att användas för något annat syfte än för forskning. Deltagarna har informerats skriftligt och utförligt kring studiens syfte och ämne samt om varför just denna grupp blivit tillfrågad. Dess upplägg samt förväntad tidsåtgång (se bilaga B).

Samtyckeskravet: Är att deltagaren som deltar i undersökningen när som helst kan bestämma själv att avbryta. Innan intervjun frågar vi respondenten om vi får samtycke att spela in samtalet och att de under intervjun kan hoppa över frågor eller avsluta den när de vill.

Konfidentialitetskravet: innebär en allmän förpliktelse att inte sprida uppgifter man fått i förtroende och innebär skydd mot att obehöriga får del av uppgifterna. Deltagarnas uppgifter hanteras konfidentiellt, namn och platser är anonyma och i studien används fingerade namn på personer och fritidshem för att inga uppgifter skall röjas och ingen ska kunna dra slutsatser om var de som intervjuats arbetar.

Nyttjandekravet: Vid etiska övervägande måste vi ha samtycke, det betyder att de vi intervjuar ska ges samtycke att delta i vår studie och måste också veta syfte och hur vi kommer använda deras data. All samlad data kommer bara att användas för vår forskning och när forskningen är klar kommer det inspelade materialet raderas. Transkriptioner kan däremot sparas med anonyma namn.

Enligt Bryman (2018) är det mer vanligt att forskare föredrar formulär där deltagare kan skriva under och ge samtycke att delta i studien, nackdelen kan vara att vissa deltagare kan känna oro att skriva under något och väljer att inte delta i studien. Det är viktigt att ha ett informationsblad (se bilaga B) där deltagaren kan läsa vad som gäller när de skriver under ett samtyckesformulär. Vi ska även vara försiktiga vid citering så att platsen eller identiteter inte kan lyftas fram utifrån studien. Konfidentialitet är därmed något vi är noggranna med när vi skriver och delar med oss vår studie.

6 Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras resultaten av vår studie. I detta avsnitt analyseras data från sex deltagare för att undersöka hur fritidslärare beskriver konflikter i fritidshemmet och hur de arbetar med konflikthantering. Datamaterialet har analyserats med hjälp av det sociokulturella perspektivet och resultatet av analysen ger svar på studiens forskningsfrågor där vi kommer att fokusera på de mest framträdande resultaten och deras koppling till vårt forskningsområde.

6.1 Fritidslärares perspektiv på konflikter

Informanterna delar samma förståelse för vad en konflikt är och hur de utspelar sig. Detta stämmer överens med det som Johnson och Johnson (1996) beskriver i sin studie att en konflikt är en relation med två eller fler sidor och att en konflikt uppstår när en individ vill nå sina mål men en annan part blockerar eller hindrar med sina egna mål. Informanterna beskriver vidare att konflikter oftast uppstår i leken där parterna inte kommer överens och att en följd av detta blir att parterna får svårt att samarbeta och blir oense. Det framkommer även att det förekommer fler konflikter när leken sker utomhus än inomhus. Informanterna menar att det är svårare att styra eleverna utomhus. När leken sker inomhus kan läraren strukturera olika lekar i olika rum och på så vis styra elevgruppen för att på så vis förhindra uppkomsten av konflikter.

Catarina: En konflikt för mig är något som uppstår när minst två parter har olika åsikter, viljor, mål, värderingar eller har personlighetskillnader som gör att det kan vara svårt att samarbeta.

Lisa: Ja, det är väl när eleverna har nån typ av osämja, att de inte kommer överens, om olika... Ja det kan vara lekar, samtal, allt som de inte är överens om skulle jag tolka som en konflikt om det utspelar sig att de inte kommer överens och det uppstår mer än en diskussion.

Anton: En konflikt kan vara olika, när man inte är överens." Om allt från färgen på pappret och till att man slåss. "Det är en konflikt att man ska hitta en lösning på problemet.

När konflikter uppstår upplever lärare i fritidshemmet att samarbetet mellan eleverna drabbas och deras kommunikation mellan varandra blir en diskussion om rätt och fel och att man måste hitta en lösning på problemet. Ibland kan konflikter uppstå när man har olika viljor i leken, att man inte kommer överens och detta kan eskalera till fysiskt våld. Många fritidslärare upplever att de måste hitta snabba lösningar på konflikterna för att kunna fortsätta undervisningen i verksamheten och skapa trygghet i elevgruppen. Ibland kan de snabba lösningarna innebära att konflikter lever vidare under ytan och tas upp vid annat tillfälle. Fritidslärare beskriver vidare att konflikter gärna uppstår vid utomhusvistelsen och att det kan hänga ihop med en konflikt som ägt rum tidigare under dagen.

Lisa: "Sen är det ute, när det oftast är fritt". Då uppstår oftare konflikter. Jag känner att det händer mycket mer utomhus än inomhus, för där kan vi reglera på ett annat sätt".

Lärarna beskriver att konflikter uppstår hela tiden mellan olika parter och ger konkreta exempel när det blir missförstånd på grund av språket och att de inte kan förstå varandras signaler. Detta gör att det uppstår mindre konflikter som det inte arbetas med, som vidare kan bli stora i framtiden. Säljö (2020) beskriver språket som ett redskap i den sociokulturella traditionen för att kommunicera tankar och förståelse mellan parter. Detta verktyg menar Säljö (2020) är en otroligt viktig och dynamisk del för att kommunicera och förmedla sina erfarenheter och tankar mellan människor. Bilden av konflikter stämmer överens med forskningen och de informanter som deltagit i studien.

Konflikter är därmed något naturligt som sker i vardagen och samspelet mellan individer ger oss kunskap och erfarenheter i olika situationer.

6.2 Hur lärarna arbetar med konflikter på fritids

Fritidslärarna som deltog i vår studie menar på att de är delaktiga i elevernas aktiviteter och försöker vara stöttepelare både för leken men också för konflikter. De försöker vara delaktiga i leken och vart de tror konflikter kommer att uppstå mellan eleverna för att snabbt rycka in och stötta i konflikterna. Informanterna beskriver att arbetet kring konflikter sker på väldigt olika sätt inom kollegiet, de menar att det finns en tanke inom arbetslaget att försöka arbeta så lika som möjligt men eftersom det inte finns ett bestämt sätt att arbeta utifrån så sker det ändå skillnader eftersom vi är olika som personer.

Anton: Jag försöker vara lyhörd. Har jag själv inte sett konflikten eller uppfattat hela konflikten så försöker jag alltid lyssna av konflikten. Och få något från alla som var inblandade i konflikten. (...) För i många fall så ser jag ju att konflikterna ofta är ganska små, men de växer till stora när de inte lyssnar på varandra, så det är mycket anledning att lyssna.

Catarina: Jag tänker att det är viktigt att jag som lärare utgår från varje elevs färdigheter och svårigheter. Viktigt att ha skapat en relation till eleven för att kunna veta hur du ska bemöta hen.

Annie: Ja, jag försöker utgå från att lyssna in båda två och försöka hitta en lösning tillsammans. Som gynnar båda liksom... Man har ju också lärt sig av andra på arbetsplatsen vad som fungerar i vissa situationer. Men vi har ingen gemensam strategi eller modell som vi på skolan arbetar utifrån.

Intervjuerna visar att lärarna försöker vara lyhörda och lyssna på eleverna för att förstå vad konflikterna handlar om. Lärarna visar därmed att de tar elevernas konflikter på stort allvar. Lyssnandet går också ut på att skapa relationer till eleverna och göra dem delaktiga i att lösa de konflikter som uppstår. Detta kan förstås som att lärarna arbetar aktivt med språk och kommunikation som pedagogiska verktyg inom ramen för elevernas proximala utvecklingszoner för att hjälpa dem att utveckla sina färdigheter i konflikthantering (Säljö, 2020). Syftet kan förstås som att eleverna själva ska kunna lösa konflikter som uppstår på fritids.

Fritidslärarna poängterar att de saknar någon modell eller strategi vid hanteringen av konflikter, men de menar att det finns ett kollegialt lärande inom personalen där de utbyter tankar, idéer och erfarenheter. Många lärare arbetar med metoden att medla mellan parter, där

Jordan (2002) beskriver att man omedvetet använder sig av en metod där medling innebär att läraren finns som stöd när två eller fler behöver hjälp med att kommunicera för att nå en lösning. För medlaren är det viktigt att vara oberoende och opartisk.

När vi ställde frågan om de använder sig av metoder eller strategier svarade flertal att de använder sig av sina egna erfarenheter när de stöter på konflikter. Säljö (2020) beskriver begreppet mediering enligt den sociokulturella traditionen vars innebörd är hur vi använder redskap för att förstå vår omvärld samt hur vi väljer att agera genom språkliga och materiella redskap för att förstå faktorer eller situationer som finns i olika sociala sammanhang. Lärarna försöker ha samsyn på konflikter och att arbeta på liknande sätt men de vet också att de olika personer med olika bakgrunder spelar roll när de bemöter konflikter.

Catarina: I min roll som fritidslärare tänker jag att det är viktigt att hjälpa till och medla mellan eleverna. Lära eleverna att lyssna, respektera och kommunicera med varandra. I en konflikt brukar jag låta eleverna berätta vad konflikten handlar om och sen låta eleverna berätta hur dom känner. Därefter återberättar jag händelsen för eleverna för att se om jag förstått det hela rätt. Detta är också viktigt för att eleverna ska känna sig hörda och förstådda samt att det ger en klarare bild av konflikten. Slutligen brukar jag låta eleverna berätta hur de vill gå vidare. Förhoppningsvis kan eleverna själva komma fram till en lösning som de är nöjda med. Om inte får jag som lärare hjälpa eleverna att hitta en lösning som gynnar alla parter.

Inom det sociokulturella perspektivet pratar man om den proximala utvecklingszonen där Ng (2022) beskriver att lärarna ger eleverna möjligheten att konstruera sin egen kunskap och koppla den till egna sociala sammanhang. Begreppet används för att beskriva det område där en individ kan utvecklas och lära sig mest med hjälp av stöd från en mer kompetent individ, såsom en lärare, förälder eller kamrat. Detta säkerställer att eleverna kan nå sin fulla potential vid varje skede av sin inläring, samtidigt som de utvecklar ökad självförtroende och förmågan att ta mer ansvar för sitt eget lärande genom att stegvis minska det stöd som erbjuds. Eleverna konstruerar aktivt kunskap och deltar i en meningsfull process genom att koppla samman sina förkunskaper med den verkliga världen.

Lärarens roll blir att medla och hjälpa elever som hamnar i konflikter med strategier som att lyssna och respektera varandra. tillsammans med läraren bygger eleverna ny kunskap för att möta konflikter och med stöd från läraren arbetar de i elevernas proximala utvecklingszon målet är att eleverna ska klara konflikter på egen hand.

Fritidslärarna känner att tiden inte alltid räcker till för konflikter och de känner sig stressade. Men andra såg konflikter som ett lärandetillfälle och utvecklingspotential för eleverna. Känslan är ofta uppdelad bland fritidslärarna när de ser konflikter, vissa känner sig uppgivna när de ser konflikter och de metoder de får är alldeles för tidskrävande, andra ser konflikter som lärandetillfällen för eleverna och för sig själva.

Lisa: Ja, ofta blir man ju egentligen... Om jag ser att det är en konflikt som uppstått blir man nästan stressad på ett sätt, för då vet jag att jag måste lösa konflikten... Man vet aldrig stor konflikten är, hur lång tid det kommer ta eller hur mycket arbete jag kommer behöva lägga ner på de. Å de är det tragiska att känna att man aldrig har tid att lösa konflikter på de sättet man vill. Man har aldrig den tiden att lägga ner på att sätta sig och diskutera. Vi har fått massor av speciallärare hur man skulle kunna arbeta

med att lösa konflikter, som ritprata, men jag har aldrig hunnit det en enda gång. Att kanske sätta mig med två elever och göra ett separat ritprat, den tiden finns ju inte att lägga ner. Så det är egentligen lite stresspåslag när jag ser konflikter”.

Catarina: Det beror lite på vad för typ av konflikt det är. I stunden kan jag ibland ärligt talat känna en viss uppgivenhet. I efterhand kan jag tänka att det är en viktig del i elevernas utveckling och lärande samt att det kan leda till en positiv förändring.

Informanterna beskriver att de ofta får ta hand om konflikter som följer med från skolan. Vilket medför en ökad arbetsbelastning och svårigheter att förstå vad konflikten handlar om. De beskriver också att de stora elevgrupperna är ett hinder för att skapa möjlighet att reda ut konflikter på. Konfliktlösningarna blir därmed lösta väldigt fort för att sedan kunna fortsätta arbetet i den pågående verksamheten. Många önskar att personaltätheten skulle vara högre i fritidshemmen för att skapa utrymme i det förebyggande och i hanterandet av konflikter.

Hakvoort (2010) menar att alla delar av konflikthantering är lika viktiga och att man lägger mycket fokus på det förebyggande arbetet, men att tiden inte räcker till när man ska samtala mellan parterna för att hitta konstruktiva lösningar. Larsson m.fl. (2022) menar att det finns stöd från forskning som beskriver att lärare lägger otroligt mycket tid på att försöka hantera konfliktsituationer men att detta har visat sig vara en bidragande faktor till lärares känsla av stress och utbrändhet. En följd av detta menar Larsson m.fl. (2022) är att lärare lämnar yrket.

De poängterade även att det är viktigt att utgå från varje elevs färdigheter och svårigheter. Ett viktigt verktyg som lärarna använder sig av är att lyssna på alla individer som varit delaktiga i konflikten och därmed låta alla få föra sin talan. Säljö (2020) påpekar att det är genom språket både det skrivna och talade, vi kan kommunicera och skapa en gemensam förståelse för varandra. Språket är ett viktigt redskap.

6.3 Förebyggande konfliktarbete

När vi pratade med fritidslärarna om hur de arbetar förebyggande med konflikter svarade de flesta att de arbetar med värdegrundsarbete från kap 1 och 2 i läroplanen: grundläggande värden som respekt, ansvar, gemenskap och delaktighet (Lgr22). Fokus ligger på att arbeta med gruppen och att skapa starka relationer med eleverna för att skapa en trygghet för hela gruppen. Ett sätt som fritidslärarna arbetar förebyggande är att de skapar olika konstellationer inom gruppen för att minimera konflikter. De beskriver att när lärarna har god kännedom om elevgruppen så vet man vilka elever som behöver hållas isär samt vilka platser och rum som det oftast sker incidenter på. Genom att skapa bra relationer med eleverna kan fritidslärarna på så vis förebygga konflikter.

Anton: Vi försöker jobba mycket förebyggande med konflikter att fånga upp dem i ett tidigt skede om vi märker att det uppstår. Men även jobba mycket med den här värdegrunden, eller den värdegrunden som vi har som finns nedskrivna i läroplanen. Det är mycket förnuft som i den som står och så kan man förebygga mycket genom att prata om de här sakerna som ansvar mobbning och så vidare, då når man väldigt långt i förebyggande för att börja med att väcka tankar och eleverna redan i tidig ålder.

Annie: Ja, det är värdegrundsarbete, eh ömsesidig respekt, sen tänker ja själv väldigt förebyggande. Till Exempel på rasten, att man går runt och håller koll innan det sker

liksom. Det tycker ja är väldigt bra. Eh att man förebygger och får en go stämning bland eleverna, och är med innan det händer. Och om man känner eleverna bra kanske man kan avleda, det brukar jag göra när jag märker att nån eller om man vet om någons beteende så kan man ju avleda.

Fritidslärarna ser att samverkan mellan skolan och fritids är viktigt men också samsynen i arbetslaget hur man arbetar med konflikter och kunskap om konflikthantering. De menar att de behöver mer tid för diskussion och att arbeta på ett mer samstämmigt sätt över hela skolan. Personalen känner att arbetet med konflikter är ett område som inte prioriteras och att skolorna ligger efter i arbetet för att kunna arbeta förebyggande. Lärarna i fritidshem upplever känslan som att man måste släcka bränder hela tiden och mycket tid går åt att medla mellan elevernas konflikter.

Detta poängteras även i studien av Hakvoort (2010) som menar att det läggs mycket tid åt det förebyggande arbetet av konflikter och även att bryta en pågående konflikt. Hakvoort (2010) beskriver detta fenomen som en illusion av ett timglas, där läraren lägger mycket tid till det förebyggande arbetet, sedan arbetas det inte lika aktivt fram tills att det leder till ett stopp mellan två eller flera parter i en konflikt. Hakvoort (2010) menar därmed att det även behöver arbetas aktivt mellan dessa nivåer för att upprätthålla en dynamik mellan de olika nivåerna i en konfliktlösningsmodell.

Det framgår även att det finns en delad syn på hur man arbetar kollegialt mellan skola och fritids. Några informanter menar att arbetet och samsynen på det sociala arbetet är något som ligger i framkant.

Lisa: Ja det tycker ja att vi gör, väldigt mycket i vårt arbetslag. Man försöker lixom vad hände där och hur gick det å. Vi pratar väldigt mycket om konflikter och hur vi löst dem. Ja tror det är jämställt att vi känner inte att vi har den tiden som krävs.

Anton: Nu vet jag att det är på gång på denna skola, men det behövde redan ha varit igång för många år sedan. Ett mer gediget och samlat sätt arbeta med konflikter.

Louis: Ja, mycket tycker jag vi gör i det här arbetslaget. Både i fritidsarbetslaget och det stora arbetslaget som vi har med klasslärare, fritidslärare och specialpedagog. Vi har mycket diskussioner tycker jag. Framför allt i fritidsgruppen så har vi väldigt mycket. Vi jobbar ju mycket socialt med dem. Är ju därför vi ser de delarna som väldigt viktiga.

Samtliga informanter lyfter fram att de saknar en speciell metod eller mall vid konflikter. Fritidslärarna beskriver att de oftast utgår från egna initiativ eller utifrån erfarenheter och kunskaper från utbildning och kollegor. Vissa beskriver att personalen och eleverna skulle behöva ha mer information om hur man kan arbeta med konflikthantering och att man önskar fortbildning inom ämnet. Det som lyfts i studien av Doppler (2008) var att lärarnas syn på konflikter var negativa innan de förstod hur de kunde arbeta med konflikter, men efter fortbildningen förändrades synen på konflikter. Doppler (2008) menar att konflikter är nödvändiga för individens fortsatta utveckling.

Vidare beskriver Johnson och Johnson (1996) att konfliktlösningsprogram skulle förse eleverna med bättre förståelse och insikt i vad en konflikt är och hur de kan lösas genom diskussion och förhandling. Johnson och Johnson (1996) menar att när både lärare och elever

är införstådda i hur en konflikt kan lösas så kan detta ske på ett mer hanterbart och konstruktivt sätt. Inom det sociokulturella perspektivet beskriver Säljö (2020) hur vi kan använda språket som redskap och att det är en dynamisk del för att kommunicera med människor. Genom kommunikationen kan vi på så vis skapa och hitta en gemensam förståelse för varandra.

I en konfliktsituation behöver därmed både elever och lärare de rätta redskapen och verktygen för att hitta och komma fram till kommunikativa lösningar.

7 Diskussion

Syftet med vår uppsats var att med hjälp av intervjuer undersöka hur sex lärare som arbetar på fyra olika fritidshem talar om och beskriver konflikter mellan elever samt hur dessa förebyggs, hanteras och reds ut. Studien utgick från följande frågeställningar: *Hur beskriver fritidslärare de konflikter som uppstår mellan elever?* och *Vilka strategier använder fritidslärare för att hantera och reda ut konflikter med elever?*

I följande avsnitt kommer vi sammanfatta och diskutera resultat samt diskutera resultatets betydelse för didaktiska konsekvenser för läraryrket inom fritidshem, samt ge förslag på vidare forskning.

7.1 Hur arbetar fritidslärare med konflikter

I vår studie målas det upp en bild där fritidslärare känner att de både har tid och inte tid för att lösa konflikter. De menar att det är mycket i barngrupperna där de fångar upp vissa konflikter men att det också kommer upp konflikter från skoldagen eller från elevernas fritid som de måste medla i på fritidshemmet. Detta upplevs som en stor arbetsbelastning för fritidslärarna som känner att deras tid inte räcker till för de stora barngrupperna och deras undervisningstid. Det blir ofta att konflikterna löses på ett väldigt ytligt sätt för att det inte finns tid att arbeta med konflikterna och att detta kan leda till att konflikterna eskalerar och blir större om man verkligen hade gått på djupet med den första konflikten.

Jordan (2002) menar att målet med medling är att konfliktparterna ska nå en ömsesidigt acceptabel lösning. Enligt Johnson och Johnson (1996) skulle konfliktlösningsprogram ge eleverna bättre förståelse av vad en konflikt är och hur man kan hantera en genom att träna på grundläggande kommunikationsförmågor och genom medling. Lösningen är inte påtvingad av medlaren, men i vissa fall hamnar fritidsläraren i situationer där de själva hittar lösningar på konflikter på grund av tidsbrist. Detta leder till att eleverna själva inte får bearbeta sina konflikter och lära sig av varandra. Detta resulterar att eleverna inte får utveckla redskap för att själva hantera och lösa konflikter.

Säljö (2020) menar att appropriering innebär hur människor bekantar sig samt utvecklar kunskaper. Appropriering är därmed en interaktiv och engagerande process där individen får arbeta för att förstå samt anpassa sina egna kunskaper i relation till sina medmänniskor. Det som framkommer och blir tydligt är att fritidslärarna behöver mer kunskap om hur man medlar i konflikter men också tiden för att eleverna själva ska försöka hitta lösningar på sina problem med stöd av läraren. Som det ser ut idag är barngrupperna stora på fritidshemmen och personaltätheten låg, vilket gör att lärarna på fritidshemmet inte känner att de har tid att medla eller att arbeta med konflikter på det sätt som de hade velat.

Många lärare i fritidshemmet arbetar utifrån sina egna erfarenheter och använder sina egna initiativ för att lösa konflikter. Det framkom att lärarna inte använder sig av några metoder eller strategier när de löser konflikter men i stället använder sig av det de har lärt sig på utbildningen och vad de lär sig när man dagligen hanterar konflikter i skolan. Fritidslärare som har arbetat under en längre tid såg att de hade ett annat förhållningssätt i början av sin karriär än vad de har nu med den erfarenhet som de har samlat på sig. Detta innebär att konflikter på skolan kan få olika resultat på grund av lärarnas olikheter, erfarenhet och kunskaper i konflikthantering. Fördelarna med att arbeta med sina erfarenheter och metoder är att man kan anpassa efter vilken relation man har med eleven. Nackdelen är att alla som

arbetar på skolan kommer att ha olika sätt att hantera konfliktsituationer. När man arbetar med människor är det bra att skapa rutiner för hur man hanterar konflikter för att skapa en röd tråd för hela verksamheten. Detta skapar trygghet både för lärare och elever. Som Hakvoort (2010) lyfte i sin studie skulle konflikthantering därmed gynnas av att utgå från en mall för att skapa en likvärdighet i konfliktlösningar. Detta är en viktig del i ett mångkulturellt och globaliserat samhälle, där kunskaper och värderingar kan skiljas åt (Säljö, 2020).

7.2 Bristen på metoder och mallar

Under intervjuerna kom det fram att de gärna skulle arbeta med metoder och få fortbildning inom konflikthantering. Många menade att de hade fått väldigt lite kunskaper om konflikthantering på utbildningen om man jämför med hur mycket man arbetar med och får hantera konflikter i skolan och fritidshemmet. De menade att skapa samsyn med arbetslaget var enklare än att skapa samsyn på hela skolan men med fortbildning eller med en metod kan alla dra åt samma håll när det gäller hur man hanterar konflikter. Många ville också synliggöra konflikthantering för eleverna för att de också skulle förstå sin del i det hela.

Johnson och Johnson (1996) lyfte fram att ge eleverna ett program för konfliktlösning så fick de bättre förståelse av vad konflikt är och hur man kan hantera konflikter genom grundläggande kommunikationsförmåga och medling. Säljö (2020) menar att språket hänger ihop med vårt sätt att tänka och genom kommunikation blir vi delaktiga för att förstå och lära sig om vår omvärld. Genom att skaffa metoder eller strategier kan man skapa en arena för kommunikation, hur man hanterar konflikter men också hur man kan förebygga konflikter i verksamheten.

När fritidslärarna inte arbetar med metoder och strategier som hela skolan är delaktiga i, har de hittat andra sätt att arbeta förebyggande genom att arbeta med värdegrunden på fritidshemmet. Genom att samtala om olika begrepp som respekt, ansvar, gemenskap och delaktighet, försöker lärarna på fritidshemmet skapa en plats för kommunikation och samsyn för eleverna.

Ng (2022) beskriver för att en elev ska utvecklas och lära sig behöver eleven stöd från en annan person som står för en högre kompetens inom området, såsom en lärare. I takt med utvecklingen och lärandet kan eleven stegvis ta mer eget ansvar och därmed minska behovet av stöd från läraren. Den proximala utvecklingen sker därmed med kompetenta pedagoger som har erfarenhet, utbildning samt ge stöd för att också kunna bedöma vad som är rätt stöd för varje elev i en given situation.

Som det ser ut nu på fritidshemmen saknas det utbildad personal och konflikthanteringsnivån kan se annorlunda ut mellan olika personal som arbetar, vissa använder beprövade metoder från utbildningen och vissa arbetar med sina egna erfarenheter. Enligt Lgr22 (2022) ska undervisningen i fritidshemmet uppfylla läroplanens mål, vilket ligger till grund för genomförandet och undervisningen på fritidshemmet. Detta ställer krav på personalen i fritidshemmet där läraren är införstådd med elevernas utveckling och undervisning.

Att använda en metod som all personal kan luta sig mot skulle förbättra och stödja fritidslärarnas arbete med konflikter. Fortbildning inom området konflikthantering skulle gynna hela verksamheten för fokuset ligger ofta på elevernas resultat, men för att förbättra resultaten krävs också att man inte glömmer bort individerna. För att skapa en plats där

lärande kan ske måste man tänka på hur eleverna mår, vi måste skapa en miljö där man kan arbeta med konflikter och konflikthantering med en holistisk synvinkel.

7.3 Didaktiska konsekvenser för läraryrket inom fritidshem

Genom detta arbete har vi skapat oss förståelse kring samt poängterat vikten av att arbeta med konflikter inom fritidshemmet och vilka didaktiska konsekvenser som finns inom yrket.

Det blir synligt i vår studie att lärare i fritidshem upplever konflikter som en mycket stressande situation där det saknas tid och utrymme för att lösa konflikter på djupet.

Konsekvenserna av detta leder till att fler lärare inom fritidshem upplever stress som i senare skede kan leda till utbrändhet. Som en följd av detta tappar fritidshemmen ytterligare behörig personal och siffrorna för den redan låga behörigheten i fritidshemmen blir ännu lägre och påverkar utbildningen för eleverna i fritidshemmet för att ge dem en meningsfull fritid. Enligt Lgr22 (2022) ska fritidshemmet stimulera elevernas behov, utveckling och lärande med utgångspunkt utifrån elevernas intressen för att på så vis skapa en meningsfull fritid.

Många fritidslärare känner att de blir tyngda av det dubbla uppdraget, ett uppdrag när de samverkar med skolan eller har sitt ämne och det andra uppdraget på fritidshemmet. Genom det dubbla uppdraget är fritidslärarna ofta i barngruppen och blir de vuxna som måste medla mest i konflikter på dagarna. Det blir tydligt att de flesta som arbetar i fritidshemmet arbetar mycket med konflikter och vill ha mer kunskaper om ämnet, detta betyder kanske att lärarutbildningar borde se över detta dilemma på arbetsplatserna och ha mer konflikthantering i förberedande syfte på utbildningarna.

Vi får inte glömma att vi arbetar med individer med olika bakgrunder och erfarenheter som kommer till en social arena där skolan ska representera vårt samhälle. Det är viktigt att skapa relationer med våra elever för att skapa en trygghet för att arbeta med svåra saker som konflikter. Detta gör att vi i skolan kan inte bara fokusera på resultat, utan istället arbeta med värdegrund i elevgrupperna. Enligt Lgr22 (2022) ska skolan i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsfulla individer och medborgare, där platsens betydelse inte ska spela någon roll för att upprätthålla en likvärdig utbildning för våra elever.

7.4 Förslag på vidare forskning

Vi märkte ganska snabbt att det saknades forskning om konflikthantering inom fritidshemmet medan det finns relativt mycket forskning från förskolan och skolvärlden. En orsak kan vara att fritidshemmen bara finns i enstaka länder som i Sverige.

Vi anser därför att det behövs fler studier för konflikthantering kopplat till fritidshemmet och lärares upplevelser av att hantera och lösa konflikter. Ett förslag till vidare forskning hade varit att göra en kvalitativ observationsstudie för att på så vis se hur det arbetas i verkligheten i olika fritidshem. En annan ingång för vidare forskning hade varit en intervjustudie utifrån elevers perspektiv i konfliktsituationer, där de kan uttrycka sina känslor om hur konflikter hanteras i fritidshemmet. Vid större forskning kan man möjligtvis även göra en etnografisk forskning, vilket skulle kunna handla om att göra fältstudier på fritidslärare och se hur de arbetar med konflikter under längre period. Vill man göra en kvantitativ forskning kan man göra enkätstudier där flera fritidslärare svarar på frågor om konflikthantering och konflikter på skolan. Det är också viktigt att man använder sig av olika teoretiska perspektiv för att kunna få fram olika resultat om konflikter i fritidshemmet.

7.5 Slutsats

Vår slutsats är att fritidslärare löser konflikter med sina egna erfarenheter och bakgrunder. Vissa är färdigutbildade och använder sig av beprövade metoder från utbildningen men att de saknar en tydlig modell eller plan som hela skolan arbetar med, att all personal på skolan ska ha en holistisk syn på konflikter och hur man hanterar dessa. Många lärare i fritidshemmet känner att tiden inte alltid finns för att lösa konflikter på ett konstruktivt sätt och ibland måste de hitta lösningar där alla parter inte känner att konflikten är löst. Detta leder till att lärarna känner stress när de ser konflikter på skolan för de vet att verksamheten eller kollegorna kommer bli lidande när personaltätheten ofta redan är låg på fritidshemmen. När man måste medla med konflikter låser det fast någon av personalen en längre stund. Många lärare önskar vidare kunskap inom ämnet konflikthantering för att dels få samma kunskaper och information i arbetslaget men också dels för att känna att de löser konflikter på ett effektivt och korrekt sätt.

Det komplexa arbetet inom fritidshemmet bör därför uppmärksammas för att skapa en förståelse för uppdraget som lärare i fritidshem. Vi hoppas att vår studie har bidragit med ökad förståelse och insikt i hanteringen av konflikter på fritidshemmet och hoppas på vidare forskning inom ämnet.

Referenslista

Ahrne, G., Ahrne, G. & Svensson, P. (2022). *Handbok i kvalitativa metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Akgun, S., & Araz, A. (2014). The Effects of Conflict Resolution Education on Conflict Resolution Skills, Social Competence, and Aggression in Turkish Elementary School Students. *Journal of Peace Education*, 11(1), 30–45. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17400201.2013.777898>

Bjørndal, C.R.P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Blunk, E. M., Russell, E. M., & Armga, C. J. (2017). The Role of Teachers in Peer Conflict: Implications for Teacher Reflections. *Teacher Development*, 21(5), 597–608. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13664530.2016.1273847>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.

Doppler-Bourassa, E., Harkins, D. A., & Mehta, C. M. (2008). Emerging Empowerment: Conflict Resolution Intervention and Preschool Teachers' Reports of Conflict Behavior. *Early Education and Development*, 19(6), 885–906. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/10409280802516058>

Hakvoort, I. (2010). The Conflict Pyramid: A Holistic Approach to Structuring Conflict Resolution in Schools. *Journal of Peace Education*, 7(2), 157–169. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17400201.2010.498997>

Hakvoort, I. och Friberg, B. (2020) *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Fjärde upplagan. Gleerups.

Johnson, David & Johnson, Tangmit. (1996). Conflict Resolution and Peer Mediation Programs in Elementary and Secondary Schools: A Review of the Research. *Review of Educational Research - REV EDUC RES*. 66. Doi 459-506. 10.3102/00346543066004459.

Jordan, T. (2002), <http://arbetsplatskonflikt.av.gu.se>, Institutionen för arbetsvetenskap, Göteborgs universitet.

Jordan, T. (2013), konfliktkunskapens ABC, version 2, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet.

Larsen, A.K. (2018). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. (Andra upplagan). Malmö: Gleerups

Larsson, K., Hakvoort, I., & Lundström, A. (2022). How Teachers Understand and Strategize about Emerging Conflicts. *British Educational Research Journal*, 48(4), 785–802. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1002/berj.3794>

Ng, B. (2022). *Graduate Employability and Workplace-Based Learning Development : Insights from Sociocultural Perspectives [Elektronisk resurs]*. Singapore: Springer. [file:///C:/Users/g/Downloads/978-981-19-5622-5%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/g/Downloads/978-981-19-5622-5%20(1).pdf)

Skolverket (2020). Konflikthantering kräver kunskaper, analys och träning. hämtad från (2023-09-09) <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/konflikthantering-kraver-kunskaper-analys-och-traning>

Skolverket. (2022). Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr22. <https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Säljö, R. (2020). Den lärande människan- teoretiska traditioner. I U. P. Lundgren, R. Säljö & C. Liberg (Red.), *Lärande, skola, bildning: grundbok för lärare* (s.225-286). Natur & Kultur.

Rennstam, J., Wästerfors, D. (2022). Att analysera kvalitativt material. I. G. Ahrne, P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (s. 244-260). Liber

Thornberg, R. (2006). The Situated Nature of Preschool Children's Conflict Strategies. *Educational Psychology*, 26(1), 109–126. <https://doi.org/10.1080/01443410500341064>

Valente, S., Lourenço, A. A., Dominguez-Lara, S., Derakhshan, A., Németh, Z., & Almeida, L. S. (2022). Teachers' Emotion Regulation: Implications for Classroom Conflict Management. *Australian Journal of Teacher Education*, 47(8), 18–32.

Vetenskapsrådet (2017). *God forsknings sed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilagor

Bilaga A -Intervjuguide

1. Hur länge har du arbetat på skolan?
  - 1.1 Vad är det för skola?

2. Vad är en konflikt för dig?
  - 2.1 Vad handlar oftast dessa konflikter om?
  - 2.2 Hur ser du på ditt pedagogiska förhållningssätt vid barns konflikter?
  - 2.3 Löser du alla konflikter på samma sätt?

3. Hur känner du som fritidshemslärare när du ser konflikter mellan barn?
  - 3.1 Vad har du för uppfattning när du hör ordet konflikthantering?

4. Följer du egna insikter eller följer du ett visst arbetssätt/metod när det gäller hantering av konflikter
  - 4.1 Och vilka arbetssätt har du i så fall?
  - 4.2 Upplever du att det finns utrymme att reda ut konflikterna på fritidshemmet?

5. Diskuteras det i arbetslaget om konflikter mellan barn och hur man löser konflikterna?

6. Hur kan konflikter vara lärandetillfällen för dig som lärare i fritidshemmet?

7. Hur arbetar ni förebyggande på fritidshemmet för att förhindra konflikter?
  - 7.1 Vilka strategier arbetar du med när det gäller konflikthantering?
  - 7.2 Hur använder du dina strategier i praktiken?

8. Finns det något du vill lägga till?

Bilaga B - Dokument i mejl

Hej!

Vi är nu inne på vår sista termin som lärare i fritidshem och håller nu på att skriva vårt examensarbete. Syftet med vår studie är att skapa en förståelse för vilka uppfattningar fritidslärare har om sin roll när konflikter uppstår.

Vi undrar om du skulle vilja delta i vår studie genom en intervju? Intervjun är tänkt att hållas på er arbetsplats och kommer ta ca 30 min. Tanken är att intervjun kommer spelas in via ljudupptagning.

Vid intervjuerna berättar vi om de forskningsetiska principerna som beskriver våra skyldigheter gentemot er som respondenter. Intervjufrågorna kommer ni få se först under intervjun.

Tack på förhand!

Vänliga hälsningar Gabriel och Robin